

CT teknologien på en presis og klar måte. Bl.a. gis en historisk oversikt av maskinens utviklingen og viser hvorfor tiden nå er moden for PET i Norge. Spesielt aktuelt er kapitlet som omtaler PET-CT skanneren. I den nye fusjonsskanneren avbildes nøyaktig samme snitt av vevsstruktur med ordinær CT og vevsfunksjon med PET. I mange kliniske anvendelser er denne koblingen avgjørende for å få høy sensitivitet og spesifisitet.

De neste delene omtaler kliniske anvendelser av skannerne innen sentralnervesystemet, hjerte-lungesystemet, onkologi, infeksjonssykdommer og pediatri. Fremstillingene er omfattende og grundige. Det gis viktige grunnlag for å avgjøre om en PET-undersøkelse er til hjelp i diagnostikk eller i oppfølging. Helt korrekt påpekes behovet for fusjon mellom PET og MR-bilder i sentralnervesystemet. Deretter omtales PETs rolle i utviklingen av nye medikamenter og i genterapi. For de uinnvidde og interesserte er dette spennende lesning. Siste del går inn på kostnytte-vurderinger av PET i medisinsk virksomhet.

Deler av boken bør være obligatorisk lesning for alle innen de berørte fagfeltene. CT, MR og PET alene eller i kombinasjon vil forbli sentrale verktøy i dette århundrets medisinske fremskritt. Det er nedslående for den diagnostiske og terapeutiske kvaliteten at den første PET-skanneren for kommersielt bruk ennå ikke er anskaffet i Norge.

Torfinn Taxt

Radiologisk avdeling
Haukeland Universitetssykehus

Arbeidsfysiologi på internasjonalt nivå

Per-Olof Åstrand, Kåre Rodahl, Hans A. Dahl, Sigmund B. Strømme, red

Textbook of work physiology

Physiological Bases of Exercise. 650 s, tab, ill.
Leeds: Human Kinetics, 2003. Pris NOK 854
ISBN 0-7360-0140-9

Skandinavia har en lang tradisjon innen arbeidsfysiologi, og to av de fire forfatterne av denne reviderte boken var blant pionerene allerede for 40 år siden. Per-Olav Åstrand & Kåre Rodahl kom med sin første utgave i 1970, og reviderte den to ganger senere (siste gang i 1986). Den nye utgaven fra i år, der to ny forfattere er kommet med, er en svært stor revisjon og oppdatering av tidligere utgaver. Fortsatt retter boken seg til en ganske bred målgruppe som består av studenter innen fysisk aktivitet og idrett, samt forskere og klinikere. Temaet er dessuten relevant både for personer innen arbeidsmedisin, fysikalsk medisin og fysioterapi. Siden den er skrevet på engelsk og utgitt på et amerikansk forlag, retter den seg også mot et internasjonalt marked.

Selv om boken er svært omfattende gjør oppbyggingen at kapitler kan leses uavhengige av hverandre. Innledningsvis beskrives en evolusjonsmessig sammenheng, etterfulgt av kapitler som gir en utfyllende gjennomgang av dagens kunnskaper om cellers generelle oppbygging og funksjoner, musklers særskilte oppbygging og egenskaper, motorisk funksjon, sirkulasjonssystemet, respirasjon og skjelettsystemet. Deretter presenteres ulike fysiske tester, treningsopplegg, ernærings veiledning og temperaturregulering. Kapitler som omhandler hvordan fysisk yteevne kan endres og hvilke faktorer som bidrar til dette er også med. I tillegg omtales problemstillinger relatert til arbeidslivet og fysiologiske responser ved spesielle idretter. Helt til slutt tar forfatterne opp forholdet mellom helse og fysisk aktivitet.

Det er en velskrevet bok og med en naturlig oppbygging. Alle kapitler har mange og stort sett gode illustrasjoner, som bidrar til at boken fungerer godt som lærebok. Ut fra hva jeg har kompetanse til å vurdere virker stoffet som presenteres også oppdatert i forhold til dagens kunnskapsnivå. Her har forfatterne åpenbart gjort en stor jobb, for feltet som dekkes er svært bredt. Dette understrekes av en meget omfattende litteraturliste. Selv om mye er nytt i denne utgaven, er en del av de originale illustrasjonene beholdt (men med en moderne layout). Dette er en betydelig verdi ved boken, fordi mange av de klassiske studiene og funnene blir presentert og illustrert for leseren i en ny utforming. I tillegg finnes flere korte fremstillinger av studier eller oppdagelser som har vært milepæler i utviklingen av det tema som omhandles. Her trekkes trådene tilbake helt til grunnleggende studier som f.eks. den over 200 år gamle oppdagelsen av at dyr forbruker oksygen og at det er en sammenheng mellom fysisk aktivitetsnivå og oksygenforbruk. Den oppdaterte fremstillingen av fagområdet får dermed en forankring i fagets historie.

Hvis man skal være kritisk, kan man kanskje sette noen spørsmålsteget ved det siste kapitlet i boken. Her trekkes fysisk aktivitet inn i forhold til en rekke ulike kliniske tilstander – i tillegg til at betydning av fysisk aktivitet tas opp. Med utgangspunkt i at det er de fysiologiske aspekter som tematiseres i boken, blir denne gjennomgangen mindre relevant. Fremstillingen blir noe overfladisk sammenliknet med de øvrige deler av boken.

I denne siste utgaven har omarbeidingen vært meget vellykket. Boken er velegnet for den brede målgruppen forfatterne forsøker å nå. Oppbyggingen av boken gjør at den kan leses som en sammenhengende lærebok eller som enkeltkapitler. Dessuten er den velegnet som oppslagsverk ut fra en fylldig stikkordsliste.

Nina K. Vøllestad

Seksjon for helsefag
Universitetet i Oslo

Legen og trygden

John Gunnar Mæland

Veileder i trygdemedisin 2003

118 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003.
Pris NOK 185
ISBN 82-05-31544-2

Leger i klinisk praksis, studenter og rådgivende leger vil ha glede av denne veilederen. Boken gir først en fylldig innføring i legens rolle som sakkynndig, sett i forhold til det å være behandlende lege – et viktig og vanskelig rollespill

for de fleste.

De viktigste lover og retningslinjer ved sykmelding, rehabilitering, attføring og uførepensjon gjengis. I dette virvar av regler i stadig forandring kan vi nok ha nytte av en veileder noen og enhver. Ikke minst i en tid da myndighetene ønsker funksjonsvurdering tatt i bruk som en viktig metode som supplement til diagnostisering. Veilederen gir oss råd så langt det er mulig etter dagens kunnskap.

Boken gir en fylldig innføring i trygdens regler knyttet til medisinsk behandling, opphold i opptreningsinstitusjon, grunnstønad, hjelpstønad, tekniske hjelpemidler, attføringsstønad osv. Både dette kapitlet og det neste om yrkesskade/-sykdom er relativt detaljert. Men ikke desto mindre gir dette mulighet for å slå opp i boken når man er i tvil. Kapitlet om yrkesskade/-sykdom er såpass instruktivt at det nok vil være til nytte også for leger ansatt i trygdeetaten. Mange opplever at regelverket på dette området kan være vanskelig å forstå når man skal behandle slike saker. Veilederen viser vei på en instruktiv måte.

Tabellene og illustrasjonene bidrar til at bokens juridiske budskap blir lettere tilgjengelig. En betydelig del av boken er gjengivelse av lovparagrafer, rundskriv og retningslinjer fra Rikstrygdeverket. Mange leger kunne nok ønsket seg et språk som har en mer medisinsk form, men dette er krevende hvis man skal unngå at teksten blir juridisk upresis.

Boken henvender seg til medisinstudenter og praktiserende leger. Som veileder og oppslagsbok i trygdemedisin vil den være kjærkommen for de fleste. Den er et viktig supplement til andre lærebøker i samfunnsmedisin og sosialmedisin og som oppfølging av Trygdemedisinsk håndbok fra 1994.

Gunnar Tellnes

Seksjon for arbeids- og trygdemedisin, Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin, Universitetet i Oslo